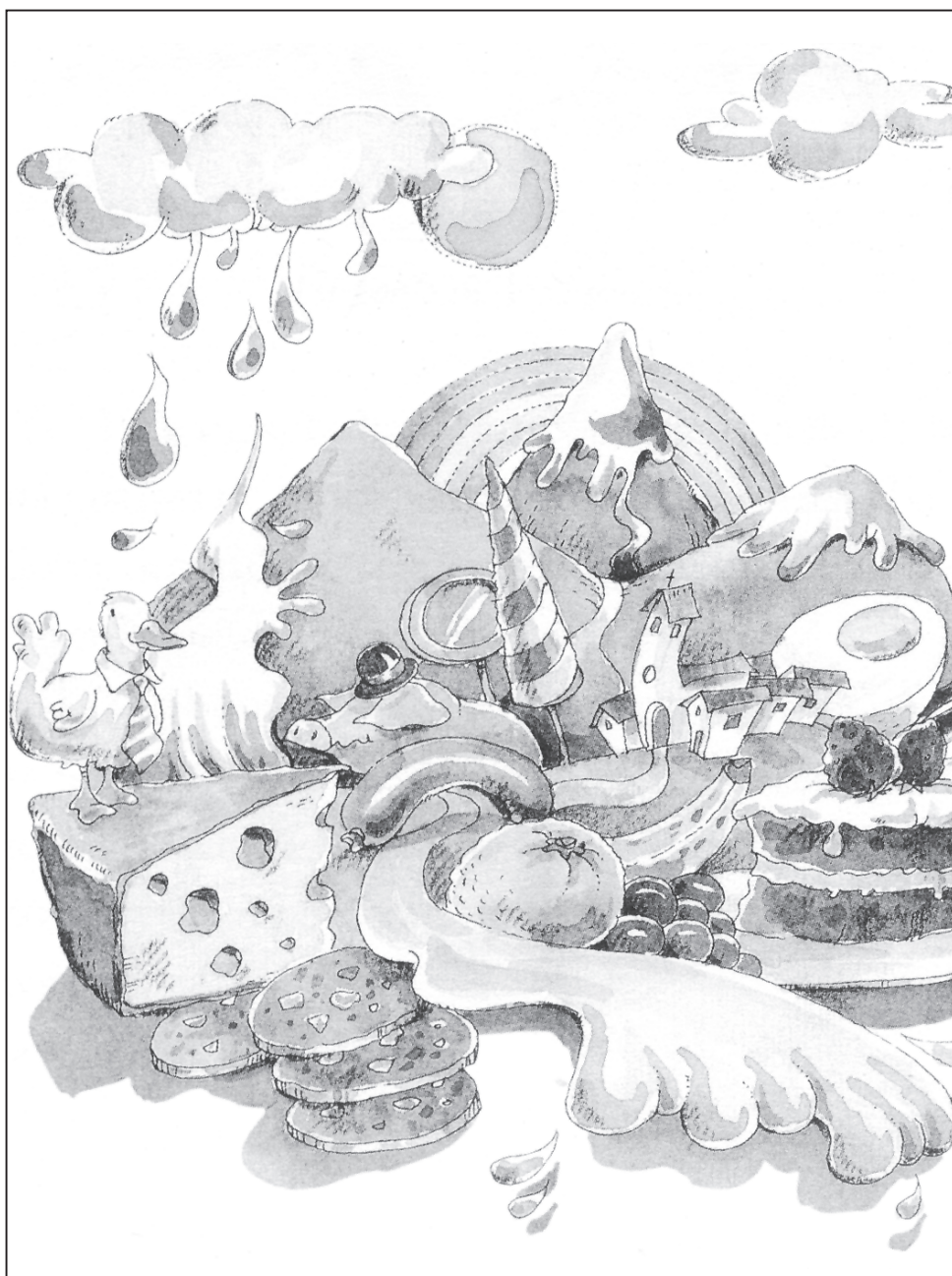

E L M I C A L E T G A L À C T I C

Propostes didàctiques

La història de Vilafartera

Elaborades per Fina Girbés

LA HISTÒRIA DE VILAFARTERA

D E S C R I P C I Ó

Autor: *Vicent Marçà*

Il·lustrador: *Horacio Elena*

Edicions Bromera / Alzira, 1997

Col·lecció: «EL MICALET GALÀCTIC», núm. 53

Format: 20,5×13 cm, 80 pàgs.

Enquadernació en rústica. Impressió en blanc i negre.

Edat: a partir de 8 anys. Amb un títol ben suggestiu, el xiquet se sentirà incitat a la seua lectura i, pàgina a pàgina, s'interessarà pels curiosos habitants d'aquest poble i pels seus problemes. A més, un cert paral·lelisme entre els personatges i les situacions que es donen en la vida real acostaran el lector, més encara, a la trama i la història de l'obra.

RESUM ARGUMENTAL

Les característiques peculiars d'aquest poble enceten la història de Vilafartera. Les collites hi són abundants i, a l'hora de menjar, no falta de res. Per això, els habitants prenen el cognom del seu aliment preferit.

També hi acudeix gent de tot arreu per tal de posar remei a les seues malalties, ja que s'elaboren dietes de tot tipus: per a aprimar-se, per a la vista, per a la simpatia...

Tanta abundància fa que descuiden, a la llarga, els assumptes comunitaris i vinguen els problemes. Necessiten algú que es preocupe del bé general i, per això, inauguren les diferents dinasties reials. En un principi, la solució és bona, però quan comença a regnar Superpresumit III, tot canvia de dalt a baix.

Pel seu orgull i presumpció prohibeix que passen els núvols perquè, amb l'aigua de la pluja, li havien tacat una capa nova de trinca. Aquesta ordre origina una desgràcia al poble.

Les males collites i la mort dels animals hi porten la fam. En una reunió general, els habitants de Vilafartera trien qui havia de solucionar el problema plantejat: el mateix Superpresumit III. Per aquest motiu ha de fer camí a la recerca de la bruixa Tothosap, però aquesta només li dóna pistes. En realitat és l'inventor Frederic Melic qui li ofereix la solució donant-li un paraigua molt especial, amb el qual podrà desagreujar el Sobirà dels Núvols.

Forçat per les circumstàncies, el rei Superpresumit III canvia d'actitud. Deixa de manar i comença a demanar les coses amb educació i amb tota l'amabilitat necessària. I, a més, accepta humilment un tracte: el Sobirà del Núvols tornarà la pluja al poble si ell, en canvi, li du el remei per a guarir la seua filla malalta.

Després de molts entrebancs, Superpresumit III li du les herbes medicinals i, de bell nou, els núvols tornen a Vilafartera, i també la prosperitat, però Superpresumit ja no torna a ser rei. Es queda a treballar de cuiner en un restaurant prop de la mar.

TEMA I INTERÉS DEL LLIBRE

El llibre té un fons temàtic profund i adequat per a la reflexió, però el tractament de la història és divertit. El tema principal és el dany que pot derivar-se per l'egoisme i el poc seny d'un rei. Es pot passar de la felicitat d'un poble a la tragèdia en un obrir i tancar d'ulls.

L'abundància i la varietat de recursos emprats per l'autor encisa, sens dubte, el lector infantil i li fa engolir ràpidament la història presentada. Els noms dels seus habitants —Jaume Ciera, Joan Ensucrat, Guillem Pomagolden i un llarg etcètera—, provoquen la imaginació dels lectors menuts i suggereixen moltes possibilitats a l'hora d'una posada en comú d'aquesta història. És en aquestes edats que els agrada comunicar-se tot allò que troben de graciosos en un text i aquesta història dóna bon

peu per a compartir molts moments on la creativitat de l'autor es fa present.

També les dinasties reials i els seus reis —Pésol I, Bajoca III, Alltendre IV...— deixen la llista oberta a la creativitat infantil o bé poden encetar noves llistes de països imaginaris.

Dietes originals i personatges curiosos completen els primers capítols que, malgrat la seua reduïda extensió, estan ben plens d'idees i personatges que captiven de segur el públic més menut. Així doncs, tenim el carter 37, personatge del qual es pot traure molt de suc. Aquest personatge trenca la tradició de la nissaga dels carters, que sempre havien donat la raó a qui fóra i sense més, però ell és el primer a oposar-se i a estrenar el «no té raó».

Amb tots aquests ingredients, l'autor aconsegueix un dels principals objectius de tot llibre: seduir el lector i acostar-lo a la lectura.

Al llarg de la història, suren missatges positius al costat d'actituds del tot rebutjables. Descobrir-los i aprofitar-los per a una reflexió conjunta, esdevé una bona eina per al treball dels eixos transversals tan importants en els nous projectes educatius. A continuació, us oferim alguns d'aquests missatges:

- La importància d'una alimentació variada i adequada.
- La necessitat d'unes institucions democràtiques que atenguen i treballen pel bé comú.
- L'hospitalitat envers els forasters tot i comparant-ho amb els actuals problemes de xenofòbia.
- La superació de les dificultats que suposen un gran esforç personal per tal d'aconseguir un objectiu proposat.
- L'educació dels valors, com ara l'amabilitat, la confiança entre les persones, la humilitat...
- La flexibilitat d'actuacions davant de situacions noves: adaptar-se a circumstàncies diverses, etc.
- El rebuig de comportaments que suposen egoisme, vanitat, menyspreu pels altres.
- El valor de la paraula donada: «La paraula és l'home».
- El coneixement de tot allò propi: història, menjars, costums, tradicions. Passar des de les arrels de la individualitat a la universalitat.
- L'acceptació de les decisions preses per una majoria.

- L'educació d'un esperit crític davant dels mitjans de comunicació.
- La importància de tenir bons governants per a la prosperitat d'un poble.
- La riquesa que suposa l'aportació d'idees distintes per a buscar solucions als problemes.
- Els avantatges que reporta mantenir-se ben informat.

L'AUTOR

Vicent Marçà, nascut a Castelló de la Plana l'any 1954, ha esdevingut en els últims anys un autor destacat i prolífic de literatura infantil i juvenil en valencià. L'any 1978 va aconseguir el premi del certamen literari de Santa Maria d'Oló (el Bages), però no va ser fins el 1995 que va publicar la seua primera novel·la, *Viatge a l'interior*, i, des d'aleshores, no ha parat d'escriure i d'editar: *Foc al gran recorregut* (1996), finalista al Premi Enric Valor de l'any anterior, *Jordi Túrmix, aprenent de pirata* (1996), *Han segrestat l'entrenador* (1997) i *Massa casualitats* (1997).

L'IL·LUSTRADOR

Horacio Elena nasqué a la Plata (Argentina) i cursà estudis d'Arquitectura i Cinematografia. Des del 1958 es dedica a la pintura i ha realitzat nombroses exposicions individuals i col·lectives. A partir de l'any 1969 començà a il·lustrar els seus primers llibres per a infants, però és, sobretot, a partir de l'any 1971 que es dedica a la il·lustració infantil de forma més intensa i és, sens dubte, un dels il·lustradors actuals més reconeguts. No debades, ha il·lustrat més de cent narracions infantils i un bon grapat de llibres de text. *La història de Vilafartera* és el primer llibre que il·lustra per a la col·lecció «El Micalet Galàctic».

SUGGERIMENTS DIDÀCTICS I METODOLÒGICS

L'esperit de l'educador és fonamental en la tasca d'anima­ció lectora. Si ell presenta amb il·lusió un nou llibre i crea un misteri al seu voltant, de segur que el lector i, sobretot el lector infantil, encetarà la seua lectura amb tota la gana del món. El primer encisat ha de ser l'adult. Les propostes didàctiques proposades en aquesta col·lecció poden ser de gran ajut a l'hora de comunicar aquest enlluernament necessari. Ara bé, no s'han de prendre com a obligatòries i el seu aprofitament dependrà de múltiples factors. Si més no, estan pensades per a facilitar i enriquir la tasca docent.

Hi ha algunes activitats que poden ser considerades poc ortodoxes, com per exemple la número 10, referent a un concurs de menjar llavors de gira-sol. No obstant això, aquesta activitat se n'ix del context de la classe i pot crear una expectativa de sorpresa en el lector que li faça, posteriorment, encetar aquesta història amb interès. També té l'avantatge de valorar una habilitat ben distinta del fet de llegir o d'escriure, que sempre pot enganxar el lector més despenjat. Però, sobretot, l'aspecte divertit i lúdic de la lectura queda garantit amb la introducció prèvia d'aquesta i altres activitats proposades. La dramatització i el debat suggerit desinhibeixen i fan treballar l'expressió corporal i l'expressió oral, sempre malparades dins de la programació i cada vegada més necessàries. Després d'aquesta activitat pot mamprendre's amb gana el campionat de buscar en el diccionari que es proposa al mateix exercici.

El treball sistemàtic es garanteix també amb la resta d'activitats: fitxa bibliogràfica, preguntes de comprensió general del text, diverses activitats escrites, etc.

L'educador, *abans de la lectura del llibre*, pot fer la següent activitat més lúdica: portar a classe unes bosses menudes amb una quantitat igual de llavors de gira-sol. Una vegada repartides i amb les bases del concurs ben clares, el primer que acabe de menjar-se-les, serà declarat campió. Després presenta el llibre *La Història de Vilafartera* i avança que els seus habitants eren molt avesats en qüestions de concursos. Deixarà el misteri de l'argument en suspens i passarà, de seguida, al concurs del

diccionari. Aquest es pot fer de moltes maneres. En proposem una: una vegada repartida la graella, es dóna un temps igual per a tots. Escriuran un sol significat. Potser aquest no siga l'adequat al context del llibre, però a mesura que vagen llegint els capítols, es pot rectificar i triar el més adient. Davant de les paraules va el número imaginari del capítol, ja que aquests duen títol però no numeració.

Algunes de les activitats poden treballar-se al mateix temps que es llig el llibre. Així tenim les activitats 1 i 2. Si les completen quan acaben el primer capítol, obrin el camp per part dels xiquets a la creació i l'ús de nous codis. Poden inventar diferents jeroglífics, o bé buscar-ne dels existents en qualsevol llibre de text i desxifrar-los.

L'activitat número 2 té dues vessants. La de l'expressió oral, en presentar-se en veu alta davant de la resta de companys, i la de l'expressió escrita, en fer la llista dels noms triats.

L'activitat número 4 té un tractament distint segons la motivació prèvia de l'educador. En la pàgina quaranta del llibre hi ha el tros de text triat. Podem presentar-lo com un repte a la memòria i afegir-li l'incentiu del temps tan atractiu per a aquestes edats. L'educador donarà uns minuts per a la lectura del paràgraf i uns quants més per omplir els buits.

L'activitat número 5 pot variar si repartim unes lupes en primer lloc i creem expectativa abans de repartir el text reduït. Es podria completar amb la transcripció escrita del text, tret de la pàgina 6 del llibre i la seua autocorrecció posterior.

D'altra banda, com que per a l'activitat número 9 necessitem un dia nuvolat, cal aprofitar-lo encara que no hàgem arribat al capítol corresponent i fer l'observació proposada. Si no, caldrà acudir a la imaginació i al poder d'evocació de l'alumnat i fer-la després de la lectura del capítol «Un entre reial».

L'activitat número 11, segons les possibilitats del grup o del seu nivell, pot fer-se individual o per equips. El treball per grup és enriquidor i comporta un repartiment de tasques. Poden repartir-se els diversos apartats i fins i tot elaborar murals conjunts.

També, en l'activitat número 14, s'hi poden distribuir tires de paper amb la solució per a l'autocorrecció:

«Habitants de Vilafartera: hem d'aclarir aquesta situació. Necessitem que algú dedique temps a pensar en les coses que són de tots. Per això us convoquem a esta universal reunió.»

Deixaríem, com a activitats pròpies de *després de llegir* el llibre, la fitxa de lectura, la de dramatització i també l'activitat del debat.

La fitxa de lectura de l'apartat A ens ajuda a fer una evocació global del llibre llegit i una valoració conjunta de tots els lectors.

L'activitat de dramatització pot ampliar-se fins al punt de preparar per a la resta de cursos escolars una representació senzilla. Consistiria en una desfilada d'habitants de Vilafartera, encapçalats pel seu rei Superpresumit III. Cadascú hauria de preparar el seu vestit dibuixat en cartró, o bé un aliment o bé un menjar preferit.

Potser l'activitat del debat, si és destinada als més menuts, caldria especificar-la més i afegir-li pautes: on poden buscar la informació, quina informació necessiten (nom dels concursos, premis, tipus de proves, horari d'emissió, etc.), per tal d'iniciar-los en una activitat prou complexa.

SOLUCIÓ AL JEROGLÍFIC: Vilasastreria.

PROPOSTES DE TREBALL*

(MATERIAL FOTOCOPIABLE)

---

* L'editor autoritza la reproducció d'aquestes *Propostes de treball* amb finalitats didàctiques, però recorda que no es permet la reproducció, per fotocòpia o altres mitjans, del llibre a què es refereixen aquestes propostes.

A) FITXA DE LECTURA

TÍTOL DE L'OBRA: .....

AUTOR/A: .....

IL·LUSTRADOR/A: .....

EDICIONS BROMERA

COL·LECCIÓ: ..... Núm.: .....

1. Escriu el nom d'alguns personatges que ixen en el conte i digues qui són i què hi fan:

Nom del personatge	Què hi fa?
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

2. Per què eren tan feliços, els vilafarters?

.....
.....
.....
.....

3. Quins eren els dos únics oficis que passaven de pares a fills?

.....
.....
.....
.....

4. Per quina causa no plogué més a Vilafartera?

.....
.....
.....
.....

5. A quantes persones consultaren i quines solucions els donaren?

.....
.....
.....

6. Va tornar la felicitat al poble? Com?

.....
.....
.....

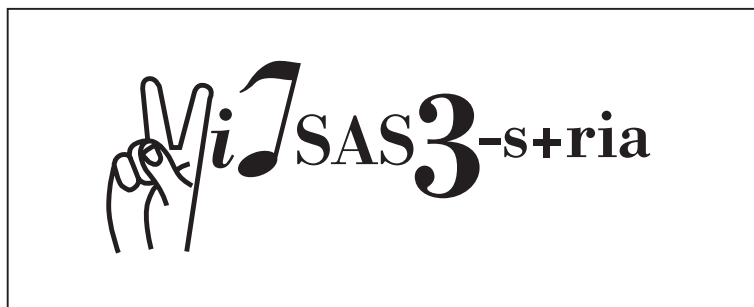
7. Podries canviar el final de la història. De segur que t'agradarà jugar a ser escriptor. Superpresumit, en compte de quedar-se a treballar de cuiner, pot... Intenta-ho ací:

.....
.....
.....

B) ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

1. Al poble de Vilafartera, tots els menjars hi eren abundants. Descobreix com s'anomenaria un poble on tots els seus habitants cosiren i es canviaren de roba contínuament.

JEROGLÍFIC

2. Tu i els teus companys us heu convertit en els habitants del poble de l'activitat anterior. Així com els vilafarters afegien al seu nom el del menjar que més els agradava, proposa als teus companys que cadascú s'afegisca al seu nom, com a cognom, el nom de la peça de roba que vulga. Presenteu-vos

als vostres companys en veu alta. A continuació, anoteu els noms que us semblen més graciosos:

COMPANY	NOM i COGNOMS (que s'ha posat)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

3. A banda dels malnoms, també resulten molt curiosos els noms dels reis. Fes una llista per ordre cronològic dels que apareixen en el llibre.

4. A l'època de sequera tenien tanta fam que es menjaven fins el vernís de les cadires. En aquest text, els vilafarters s'hi han menjat moltes paraules. Ompli tu els buits:

No havia eixit mai del seu ....., i quan es va fer ..... estava tan cansat que es va adormir sota un ..... . No li van fer falta ni el seu ..... reial amb tres matalassos de plomes ni el ..... coixí preferit, el que tenia forma de papallona.

Es va ..... adolorit, però va continuar caminant sense queixar-se.

Va passar per una plana on els ..... treballats tenien ..... arbres plens de fruits. Més ..... , va poder contemplar unes ..... amb abundància de tomaques, cebes i encisams.

5. La princesa italiana, gràcies a la dieta de Vilafartera, comptava de lluny fins les formigues. Comprova si et caldria seguir aquest règim. Desxifra aquest text. Si no pots, utilitza una lupa.

Mireu si van arribar a ser experts en qüestió de paladars que organitzaven concursos. Havien d'endevinar, amb els ulls tapats, els menjars que hi havia a taula, i qui més n'encertava era el campió.
Miquel Bresquilla, que tenia guanyades catorze medalles en la modalitat de fruites, sabia distingir entre mandarines, satsumes, nàvels i clementines sense un error ni mig.

6. Ara, atreveix-te a escriure el text anterior dins d'una mandarina dibuixada. Fes-ho a manera de cal·ligrama. Pots fer-la tan gran com vulgues, fins i tot, gegant.

7. Superpresumit III va fer el dinar per a l'inventor Frederic Melic. Aquest recordà : «allà on va un vilafarter, no hi falta cap cuiner». Anem, doncs, a inventar redolins, és a dir, a inventar-se dos versos que acaben igual. Completa les paraules següents fent un redolí:

A casa de l'inventor Frederic, ...

.....

Tothosap desxifra el missatge, ...

.....

Al poble de Vilafartera, ...

.....

8. Fixa't: el paraigua de l'inventor era especial. Posa, en aquest quadre, altres invents que idees tu, de què estan fets i quins són els seus poders màgics:

<u>INVENT</u>	<u>DE QUÈ ESTÀ FET</u>	<u>PODERS</u>
paraigua	pèls de camell, acer i fusta de lledoner	captador d'esperits
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

9. El Sobirà dels Núvols no tenia forma concreta, la canviava sovint. Observa quan hi haja núvols al cel. Busca'n algun que tinga una forma determinada. Dibuixa'l i ensenya'l als teus companys. Proposa seleccionar, entre tots, les formes més originals.

10. A Vilafartera, hi feien concursos, per exemple, per a saber qui encertava els menjars amb els ulls tapats. Tu en podries proposar dos als teus companys: un que busque el campió de pelar llavors de gira-sol i un altre —de més seriós— que busque el campió del DICCIONARI. Ací tens les paraules necessàries per al segon joc:

- (1) assolir, nadons, llinatge, nounats, maharajàs.
- (2) regnes, esglaiar, petant-se, assolat.
- (3) trametre, llustre, casalici.
- (4) estirp, gelosia, saó, desnodrirs, vernís.
- (5) nissaga, remor.

- (6) desimbolt, sarró, amaniria.
- (7) vessava, encisera, femer, escorcollar.
- (8) lledoner, aiguats, cercador.
- (9) grumet, espurna.
- (10) difusa.
- (11) marcida.
- (12) munió, polida, rajar.

CONCURS DE DICCIONARI

Nom de la persona concursant .....

Curs .....

Paraula	Significat	Data

El número entre parèntesis és el del capítol, per si de cas t'ajuda per a triar quin significat té en el text.

11. Miquel Bresquilla sabia distingir entre mandarines, satsumes, nàvels i clementines sense un error ni mig. Busca informació sobre la taronja i fes-te'n un expert. Pots seguir aquest guió:

Característiques: .....

Varietats: .....

Propietats: .....

Malalties i tractament: .....

Adobs: .....

Treballs requerits: .....

Comercialització. Magatzems, marques comercials, on les venen, etc.: .....

Idea: prepara-t'ho com una exposició oral i conta-ho als teus companys. O bé com a treball de grup.

12. Els habitants de Vilafartera feien comentaris sobre la pluja: *Sempre plou quan no fan escola; Mai plou a gust de tots. Ací en tens uns quants més: Com si ploquera; Ploure a bots i barrals.* Comenta'n el significat a classe i busca'n d'altres. De segur que en trobaràs.

13. Imagina que ets el rei Superpresumit III. Dramatitza una de les accions que puga fer el rei, tenint en compte que és molt orgullós i egoista. Durant, almenys, un minut, utilitzant gestos i també alguna frase curta, representa el rei amb alguna d'aquestes situacions:

Alçant-se del llit - Passejant amb la capa nova - Arreglant-se de cara a l'espill - Contestant a les peticions dels súbdits - Menjant - Malalt i enllitat - Cridant els seus criats - Vestint-se.

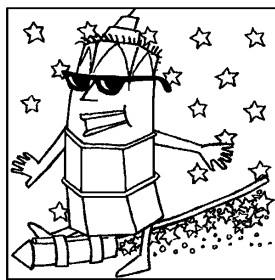
14. Vicent Llonganissa va convocar una reunió universal. I com que escrivia d'acord amb el seu nom, les paraules anaven totes lligades, com llonganisses. Aclareix tu el missatge següent i escriu-lo com cal:

habitantsdevilafarterahemdaclariraquestasituaciónecessitem
quealgúdediquetempsapensarenlescosesquesóndetotsperaixòus
convoqueaestauniversalreunió

15. Pots provar la teua capacitat pulmonar amb el següent exercici: agafa molt d'aire i intenta llegir, tot d'una tacada, la tirallonga de paraules que formen el missatge de Vicent Llonganissa.

16. Com que els concursos estan actualment de moda igual que a Vilafartera, proposa a la classe la preparació i realització d'un debat. El tema seria: «Concursos sí - Concursos no». S'ha de formar dos grups a la classe, buscar informació, preparar les raons del sí i del no, triar una persona que modere i començar. Per acabar, s'han de traure unes conclusions.

EL MICALET

GALÀCTIC